

DET KONGELIGE BARNE- OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENT

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

17/1859-115

22. juni 2018

Om ny lov om pakkereiser og reisegaranti mv.

Generelt

Ny lov om pakkereiser og reisegaranti mv. av 15. juni 2018 nr. 32 (pakkereiseloven) og forskrift om pakkereiser og reisegaranti mv. (pakkereiseforskriften) trer i kraft 1. juli 2018. Regelverket gjennomfører EUs pakkereisedirektiv (2015/2302/EU), og erstatter pakkereiseloven av 25. august 1995 nr. 57 med forskrifter.

Pakkereisedirektivet er et totalharmonisert direktiv. Det innebærer at det er lite handlingsrom ved nasjonal gjennomføring av direktivet. Innholdet i pakkereiseloven har likevel store likheter med innholdet i pakkereiseloven av 1995. Det er viktig å fastslå om et reisearrangement er en pakkereise eller et sammensatt reisearrangement. Foreligger en pakkereise, utløses et knippe av rettigheter og plikter for den reisende og pakkereisearrangøren. Sentralt er reglene om reisegaranti og tvisteløsning. Ved sammensatte reisearrangementer skal den reisende opplyses om at arrangementet ikke er en pakkereise, og om arrangementet er dekket av reisegaranti eller ikke.

Bestemmelsene i pakkereiseloven av 1995 om plikt til å stille reisegaranti for pakkereiselignende reiser og for transportdelen av en pakkereise, er ikke videreført i ny lov. Stortinget har imidlertid bedt regjeringen om å fremme forslag om å videreføre reisegaranti for transportdelen av en pakkereise i ny lov. Det må derfor påregnes at bortfallet av reisegaranti for transportdelen av en pakkereise vil bli midlertidig. En gjeninnføring kan imidlertid først finne sted etter at et nytt lovforslag er vedtatt.

Ny lov opererer med fire ulike "reisetjenester", det vil si persontransport, innkvartering, utleie av motorvogner og andre turisttjenester, se § 5. Utleie av motorvogner er en ny reisetjeneste sammenlignet med loven av 1995. Fordi utleie av motorvogner sammen med en annen

Postadresse
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo
postmottak@bld.dep.no

Kontoradresse
Akersgt. 59
www.bld.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org no.
972 417 793

Avdeling
Forbruker-, rettighets-
og
likestillingsavdelingen

Saksbehandler
Nina Wilmar
Ofte Dahl
22 24 24 69

reisetjeneste kan utgjøre en pakkereise, vil flere kombinasjoner av reisetjenester anses som pakkereiser enn tidligere.

For at reisetjenesten "andre turisttjenester" sammen med en annen reisetjeneste skal kunne utgjøre en pakkereise eller et sammensatt reisearrangement, kreves det at turisttjenestene utgjør en vesentlig andel av kombinasjonens verdi, eller på annen måte utgjøre et vesentlig element i kombinasjonen. Se pakkereiseloven §§ 6 og 7 begges siste ledd. En vesentlig andel av kombinasjonens verdi anslås til å være 25% eller mer. Se pakkereisedirektivets fortale punkt 18¹.

Særlig om sammensatte reisearrangementer

Sammensatte reisearrangementer er reisearrangementer som i likhet med pakkereiser består av minst to ulike reisetjenester, uten å utgjøre en pakkereise.

Et sammensatt reisearrangement kan dannes på to ulike måter etter pakkereiseloven § 7 første ledd bokstav a og b:

1. ved salg fra **ett utsalgssted**, som kan være på internett eller en fysisk forretning, eller
2. ved at den som den reisende kjøper en reisetjeneste fra, på **en målrettet måte** formidler kontakt med en annen næringsdrivende, som den reisende deretter kjøper en ytterligere reisetjeneste av.

Det er tilleggskrav for at et sammensatt reisearrangement skal dannes ved målrettet formidling: Avtale nr. 2 må inngås innen 24 timer etter at den første avtalen er bekreftet.

Reisegarantien som skal stilles avhenger av om det sammensatte reisearrangementet er solgt fra "ett utsalgssted" eller ved "en målrettet formidling". Dersom de ulike reisetjenestene til samme reise eller ferie kjøpes fra ett utsalgssted, er reisearrangementet svært likt en pakkereise, og det skal i utgangspunktet stilles reisegaranti for hele arrangementet. Forskjellen fra en pakkereise er at den første reisetjenesten velges og betales før det deretter, i løpet av samme "besøk" hos den næringsdrivende, inngås avtale om en annen reisetjeneste.

"Ett besøk" kan både være besøk i fysisk forretning eller på et nettsted. Besøker man et reisebyrå og bestiller hotell og fly til et ferieopphold som betales eller faktureres samlet, oppstår en pakkereise. Kjøper man en flyreise, og etter at den er betalt bestemmer seg for også å bestille losji til samme reise eller ferie, oppstår et sammensatt reisearrangement. Det kan dermed oppstå en plikt til å stille reisegaranti. Plikten til å stille reisegaranti avhenger imidlertid av om den næringsdrivende som solgte reisetjenestene på utsalgsstedet mottok betaling for reisetjenestene. Dersom den reisende forlater reisebyrået etter kjøpet av flybillett, men vender tilbake og bestiller hotell til samme reise eller ferie, opprettes som hovedregel verken et sammensatt reisearrangement eller en pakkereise.

¹ Pakkereisedirektivet ligger som vedlegg til prop. 54 L (2017-2018) Lov om pakkereiser og reisegaranti mv.

Dersom den næringsdrivende er transportør, vil vedkommende alltid motta betaling for sin transporttjeneste, når den inngår i reisearrangementet. Dersom vedkommende ikke er transportør, avhenger garantiplikten av om den næringsdrivende mottok penger for egen reisetjeneste, reisetjenester som leveres av andre, eller om den reisende betaler direkte til tjenesteyterne. Betaler den reisende direkte til tjenesteyterne, får den næringsdrivende på utsalgsstedet bare betaling for formidlingen av reisetjenestene. Eventuell konkurs hos denne næringsdrivende vil ikke spille inn på leveringen av reisetjenestene. Den næringsdrivende har da ikke plikt til å stille reisegaranti, men må opplyse den reisende om at reisearrangementet ikke er en pakkereise, og at det derfor gjelder begrensede rettigheter. Mottar den næringsdrivende betaling for hele eller deler av arrangementet, gjelder plikten til å stille reisegaranti det den næringsdrivende mottar betaling for.

Dersom det sammensatte reisearrangementet oppstår ved at den første næringsdrivende **"på en målrettet måte"** formidler kjøp av en ytterligere reisetjeneste fra en annen næringsdrivende, plikter den første næringsdrivende kun å stille reisegaranti for den reisetjenesten vedkommende mottar betaling for. Skulle denne næringsdrivende gå konkurs før tjenesten blir levert, er det kun denne reisetjenesten som blir påvirket av konkursen. For at slike sammensatte reisearrangementer skal kunne etableres, må næringsdrivende nr. 2, gi den første næringsdrivende beskjed om at det er inngått en ytterligere avtale som medfører at det er dannet et sammensatt reisearrangement.

I praksis er det ikke tilfeldig hvem næringsdrivende nr.1 retter sin målrettede formidling til. Det vil eksistere et samarbeid eller forbindelse mellom de næringsdrivende, gjerne slik at den næringsdrivende som formidler kontakt med en annen næringsdrivende oppnår en returprovisjon eller annen fordel for å ha formidlet kontakten med den reisende. I pakkereisedirektivets fortale punkt 12 vises det til at det må skilles mellom nettbaserte sammensatte reisearrangementer og lenkede nettsted der formålet ikke er at det skal inngås en kontrakt med den reisende.

For å anses som formidler av reisetjeneste nr. 2 må den næringsdrivende aktivt legge til rette for at den reisende kan kjøpe en reisetjeneste til (begrepet "facilitate" brukes i den engelsk språkversjonen av direktivet). For at formidlingen skal være "på en målrettet måte", må informasjon om tjeneste nr. 2 både inneholde pris på denne reisetjenesten for et bestemt tidsrom, samt nærmere beskrivelse, slik at det er enkelt for den reisende å bestille denne reisetjenesten. Kun informasjon, for eksempel om at det finnes mange ulike hoteller eller leiebiler på bestemmelsesstedet, er ikke tilstrekkelig til at en eventuell avtale som følge av informasjonen vil utgjøre et sammensatt reisearrangement.

Heller ikke bruk av lenker som utelukkende gir reisende opplysninger om andre reisetjenester på en generell måte, kan danne et sammensatt reisearrangement. Dersom for eksempel et hotell eller en arrangør på sitt nettsted legger ut en liste over alle operatører som tilbyr transporttjenester til hotellet eller arrangementsstedet, uavhengig av eventuelle bestillinger, vil det at den reisende bestiller en transporttjeneste fra en operatør på denne listen ikke gjøre at det etableres et sammensatt reisearrangement.

Reglene om målrettet formidling vil få anvendelse når en reisende mottar en oppfordring om å bestille en ytterligere reisetjeneste på det valgte reisemålet, sammen med bekreftelsen på bestillingen av en første reisetjeneste. Den reisende mottar for eksempel bekreftelse på bestilling av flytransport, sammen med en lenke til nettsted der bestilling av hotellreservasjon kan gjøres.

Ved målrettet formidling plikter ikke den som selger reisetjeneste nr. 2 å stille reisegaranti. Dersom vedkommende går konkurs før reisetjenesten er levert, stiller den reisende som andre usikrede kreditorer i den næringsdrivendes konkursbo. Imidlertid kan den næringsdrivende nr. 2 formidle et annet sammensatt reisearrangement, slik at plikt til å stille reisegaranti for sin reisetjeneste likevel kan oppstå.

Særlig om standardiserte opplysningsskjemaer

Den som selger pakkereiser, arrangør eller formidler, plikter å gi den reisende en rekke opplysninger som er relevant for den enkelte pakkereise, før avtalen inngås. Formidleren vil typisk være et reisebyrå. Arrangøren eller den som formidler en pakkereise skal også gi standardopplysninger. Standardopplysningene skal gis ved bruk av et relevant standardisert skjema. For pakkereiser er det tre standard skjemaer. Hvilket skjema som skal anvendes, avhenger av hvordan avtalen om pakkereise er inngått. Avtalen kan være inngått på nettet, i fysisk utsalgssted, eller ved at den første næringsdrivende videresender en rekke opplysninger om den reisende, derunder dennes betalingsopplysninger til en annen næringsdrivende, som den reisende deretter inngår avtale med, jf. pakkereiseloven § 6 første ledd bokstav b nr. 5. Denne måten å inngå pakkereiseavtale på praktiseres ikke per i dag etter det departementet er kjent med. For at pakkereisedirektivet skal være korrekt gjennomført, fremgår denne måten å danne pakkereise på likevel av loven.

Også ved sammensatte reisearrangementer plikter den som formidler arrangementet å gi den reisende standardopplysninger ved hjelp av et nærmere bestemt skjema. Til hjelp for de næringsdrivende har departementet utarbeidet skjema til bruk ved de ulike tilfellene.

Standard skjemaene er inntatt i vedlegg til ny pakkereiseforskrift. Skjemaene er også tilgjengelige i det statlige blankettarkivet som ligger på nettet². Innholdet i skjemaene er obligatorisk. Den næringsdrivende kan likevel tilpasse skjemaene, slik at "xy" erstattes med den næringsdrivendes firmanavn. Det kan også være aktuelt for den næringsdrivende å legge sin logo inn i skjemaet. Noen skjemaer skal benyttes ved avtaler som inngås elektronisk. I slike tilfeller fremgår informasjonen i skjemaene av to tekstbokser i det relevante opplysningsskjemaet som skal gis den reisende. Den næringsdrivende kan i den delen av skjemaet som sendes den reisende lage en lenke til den andre tekstboksen, slik at denne teksten først fremgår etter at det er klikket på lenken. Dersom dette er vanskelig å få til, kan den næringsdrivende sende skjemaet som ett dokument til den reisende.

Vedlagt dette brevet er en oversikt over hvilke skjema som skal anvendes i ulike situasjoner.

² <https://www.signform.no/dss/statlige-blanketter>

Dersom en avtale om reisetjeneste inngås per telefon skal skjemaet 02 anvendes ved at informasjonen leses opp i telefonsamtalen. Dette er omtalt i prop. 54 L (2017-2018) punkt 4.1.4.5.

Reisegaranti og årsgebyr

Bestemmelsene om reisegaranti i ny lov og forskrift er i stor utstrekning en videreføring av gjeldende bestemmelser for pakkereiser. Særregelen med lav reisegaranti for virksomhet som tilrettelegger, tilbyr eller selger reiser utelukkende for formål i Norge videreføres likevel ikke. Til forskjell fra en rekke andre land, har vi allerede et system med reisegaranti som fungerer godt. Systemet må imidlertid nå også omfatte garanti for sammensatte reisearrangementer. Beregning av reisegaranti for sammensatte reisearrangementer må første gang gjøres etter en beregning av hvor stor del av forventede omsatte reisetjenester som vil medføre garantiplikt. Senere år vil også regnskapstall inngå i vurderingen av hvor stor reisegaranti som skal kreves.

Reisegarantien skal fortsatt administreres og håndheves av Reisegarantifondet. De reisegarantipliktige må også betale årsgebyr til fondet. Årsgebyret skal dekke driften av fondet og bidra til at fondets egenkapital utgjør ca. kr 15 000 000. Fondets egenkapital utgjør en sikkerhet, dersom den næringsdrivende har stilt for lav garanti til å dekke kravene fra reisende som en konkurs utløser. Har den næringsdrivende ikke stilt garanti i det hele tatt, vil de reisende imidlertid ikke få noen dekning av fondet. Også de som selger sammensatte reisearrangementer må betale årsgebyr til Reisegarantifondet for sin garantipliktige virksomhet.

Pakkereisenemnda skal fortsatt behandle klager på pakkereiser. Klager på reisetjenester som inngår i sammensatte reisearrangementer må rettes til eventuell bransjenemnd, eventuelt til Forbrukerrådet, jf. lov om godkjenning av klageorganer for forbrukersaker. Reglene om årsgebyr til Pakkereisenemnda videreføres. Arrangør av pakkereiser, men ikke den som formidler sammensatte reisearrangementer, må betale årsavgift til denne nemnda. Årsavgiftens størrelse fremgår av ny forskrift til pakkereiseloven. Størrelsen på årsgebyret er videreført fra tidligere forskrift.

Håndheving

Næringsdrivende som ikke har stilt pliktig reisegaranti, har ikke lov til å markedsføre sine garantipliktige reisetjenester. Det skal fremgå av markedsføringen at pliktig reisegaranti er stilt. Disse kravene videreføres fra gjeldende lov. Det er Reisegarantifondet som fører kontroll med disse bestemmelsene, i tillegg til å administrere reglene om reisegaranti. Forbrukertilsynet fører kontroll med at øvrige bestemmelser om pakkereiser etterleves, derunder kravene til forhåndsopplysninger, avbestillingsreglene, at arrangøren overholder sine plikter under gjennomføring av en pakkereise etc.

Om ny forskrift til pakkereiseloven

Forskrift om pakkereiser og reisegaranti mv. (pakkereiseforskriften) består av bestemmelser om Reisegarantifondet, om reisegaranti, om årsgebyr til klagenemnd og om

standardskjemaene. Bortsett fra bestemmelsene om standardskjemaene, er bestemmelsene i stor grad en videreføring av bestemmelser i gjeldende rett. Opplysningskravene i gjeldende pakkereiseforskrift er unødvendig å videreføre ved siden av opplysningskravene i ny lov om pakkereiser og reisegaranti.

Ved spørsmål ta kontakt med Guro Lysdahl (gly@bld.dep.no, tlf. 22 24 25 16) eller Nina W. Oftedahl (nwo@bld.dep.no, tlf. 22 24 24 69)

Med hilsen

Lars Grøndal (e.f.)
kst. avdelingsdirektør

Nina Wilmar Oftedahl
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Vedlegg:

Tabell med oversikt over ulike standard opplysnings skjema

Lov om pakkereiser og reisegaranti mv. (pakkereiseloven)

Forskrifter til lov om pakkereiser og reisegaranti mv. (pakkereiseforskriften)

Lenke til prop. 54 L (2017-2018) <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-54-l-20172018/id2594327/>

Adresseliste

Agder lagmannsrett	Pb. 2644	3702	SKIEN
Akershus fylkeskommune	Schweigaards gate 4	0185	OSLO
Arbeids- og sosialdepartementet	Pb. 8019 Dep	0030	OSLO
Aust Agder fylkeskommune	Pb. 788 Stoa	4809	ARENDAL
Bergen kommune	Pb. 7700	5020	BERGEN
Bergen tingrett	Pb. 7412	5020	BERGEN
Borgarting lagmannsrett	Pb. 8017 Dep	0030	OSLO
Buskerud fylkeskommune	Pb. 3563	3007	DRAMMEN
Coop Norge SA	Pb. 1173 Sentrum	0107	OSLO
Den Norske Advokatforening	Kr. Augustsgt. 9	0164	OSLO
Den norske dommerforening	c/o Norges Juristforbund	0164	OSLO
Den Norske turistforening	Youngstorget 1	0181	OSLO
Domstoladministrasjonen	Pb. 5678 Sluppen	7485	TRONDHEIM
Eidsivating lagmannsrett	Pb. 4450 Bedriftssenteret	2326	HAMAR
Finans Norge	Pb. 2473	0202	OSLO
Finansdepartementet	Pb. 8008 Dep	0030	OSLO
Finansforbundet	Pb. 9234 Grønland	0134	OSLO
Finansieringsselskapenes forening	Pb. 2330 Solli	0201	OSLO
Finansklagenemnda	Pb. 53 Skøyen	0212	OSLO
Finnmark fylkeskommune	Fylkeshuset	9815	VADSØ
Forbruker Europa	Pb. 4594 Nydalen	0404	OSLO
Forbrukerklageutvalget	Postboks 4596 Nydalen	0404	OSLO
Forbrukerrådet	Pb. 463 Sentrum	0105	OSLO
Forbrukertilsynet	Sandakerveien 138	0484	OSLO
Forbruksforskningsinstituttet SIFO	Høgskolen i Oslo og Akershus	0130	OSLO

Forsvarsdepartementet	Pb. 8126 Dep	0032	OSLO
Frostating lagmannsrett	Pb. 2315 Sluppen	7004	TRONDHEIM
Gulating lagmannsrett	Pb. 7414	5020	BERGEN
Hedmark fylkeskommune	Pb. 4404	2325	HAMAR
	Bedriftssenteret		
Helse- og omsorgsdepartementet	Pb. 8011 Dep	0030	OSLO
Hordaland fylkeskommune	Pb. 7900	5020	BERGEN
Hovedorganisasjonen Virke	Pb. 2900 Solli	0230	OSLO
Høyesteretts kontor	Pb. 8016 Dep	0030	OSLO
Hålogaland lagmannsrett	Pb. 2511	9271	TROMSØ
Justis- og beredskapsdepartementet	Pb. 8005 Dep	0030	OSLO
Klima- og miljødepartementet	Pb. 8013 Dep	0030	OSLO
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	Pb. 8112 Dep	0032	OSLO
Konkurransetilsynet	Pb. 439 Sentrum	5805	BERGEN
Konkursrådet	Pb. 8005 Dep	0030	OSLO
Kristiansand kommune	Pb. 417 Lund	4604	KRISTIANSAND
Kristiansand tingrett	Pb. 515, Lundsiden	4605	KRISTIANSAND S
Kulturdepartementet	Pb. 8030 Dep	0030	OSLO
Kunnskapsdepartementet	Pb. 8119 Dep	0032	OSLO
Landbruks- og matdepartementet	Pb. 8007 Dep	0030	OSLO
Landsorganisasjonen i Norge	Youngsgt. 11	0181	OSLO
Luftfartstilsynet	Postboks 243	8001	BODØ
Markedsrådet	Postboks 4596 Nydalen	0404	OSLO
Møre og Romsdal fylkeskommune	Fylkeshuset, Julsundvegen 9	6404	MOLDE
NHO Luftfart	Pb. 5474 Majorstuen	0305	OSLO
NHO Reiseliv	Pb. 5465 Majorstuen	0305	OSLO
NHO Sjøfart	Postboks 5201 Majorstuen	0302	OSLO
NHO Transport	Pb. 5477 Majorstuen	0305	OSLO
Nordland fylkeskommune	Fylkeshuset	8048	BODØ
Nord-Troms tingrett	Pb. 2510	9270	TROMSØ
Nord-Trøndelag fylkeskommune	Pb. 2560	7735	STEINKJER

Norges Juristforbund	Kr. Augustsgt. 9	0164	OSLO
Norges Rederiforbund	Pb. 1452 Vika	0116	OSLO
Norsk Reiselivsforum	Øvre Slottsgate 18-20	0157	OSLO
Nærings- og fiskeridepartementet	Pb. 8090 Dep	0032	OSLO
Olje- og energidepartementet	Pb. 8148 Dep	0033	OSLO
Oppland fylkeskommune	Pb. 988	2626	LILLEHAMMER
Oslo kommune	Rådhuset	0037	OSLO
Oslo tingrett	Pb. 8023 Dep	0030	OSLO
Regelrådet	Kartverksveien 21	3511	HØNEFOSS
Regjeringsadvokaten	Pb. 8012 Dep	0030	OSLO
Reisegarantifondet	Pb. 227 Sentrum	4001	STAVANGER
Rogaland fylkeskommune	Pb. 130	4001	STAVANGER
Samferdselsdepartementet	Pb. 8010 Dep	0030	OSLO
Sivilombudsmannen	Pb. 3 Sentrum	0101	OSLO
Sjøfartsdirektoratet	Pb. 2222	5509	HAUGESUND
Sogn og Fjordane fylkeskommune	Fylkeshuset, Askedalen 2	6863	LEIKANGER
Statens jernbanetilsyn	Postboks 7113 St. Olavs plass	0130	OSLO
Stavanger kommune	Pb. 8001	4068	STAVANGER
Stavanger tingrett	Pb. 159 Sentrum	4001	STAVANGER
Sør-Trøndelag fylkeskommune	Pb. 2350 Sluppen	7004	TRONDHEIM
Sør-Trøndelag tingrett	Tinghuset	7004	TRONDHEIM
Telemark fylkeskommune	Pb. 2844	3702	SKIEN
Troms fylkeskommune	Pb. 6600	9296	TROMSØ
Trondheim kommune	Pb. 2300 Sluppen	7004	TRONDHEIM
UiT Norges arktiske universitet	Det juridiske fakultet	9037	TROMSØ
UNIO - Hovedorganisasjon for universitets- og høyskoleutdannede	Stortingsgt. 2	0158	OSLO
Universitetet i Bergen	Det juridiske fakultet	5020	BERGEN
Universitetet i Oslo	Det juridiske fakultet	0130	OSLO
Utenriksdepartementet	Pb. 8114 Dep	0032	OSLO
Vest Agder fylkeskommune	Pb. 517 Lund	4605	KRISTIANSAND
Vestfold fylkeskommune	Pb. 2163	3103	TØNSBERG
Yrkesorganisasjonenes sentralforbund	Pb. 9232 Grønland	0134	OSLO

Østfold fylkeskommune

Pb. 220

1702

SARPSBORG